

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แนวคิดการพัฒนาศตริที่ปรากฏในนวนิยายไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของตัวละครหลักศตริที่ปรากฏในนวนิยายไทย และศึกษาบทบาทของศตริที่ปรากฏในนวนิยายไทยตามแนวคิดการพัฒนาศตริ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) อาศัยข้อมูลประเภทเอกสาร จากนวนิยายจำนวน 5 เรื่อง เพื่อศึกษาบทบาทของศตริผ่านตัวละครเอกหญิงในนวนิยายไทย จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่

- “คล้ายเดือน” จากเรื่อง มณีธำมรงค์ ปีพ.ศ.2530
- “พันไมล์” จากเรื่อง เสภาดารัล ปีพ.ศ.2536
- “ดวงลดา” จากเรื่อง ดอกไม้ในป่าหนาว ปีพ.ศ.2536
- “โมรีสี” จากเรื่อง แผ่นดินหัวใจ ปีพ.ศ.2543
- “พิงค์สุดา” จากเรื่อง อยู่เย็น...เป็นสุข ปีพ.ศ.2545

นวนิยายทั้ง 5 เรื่อง เป็นนวนิยายที่เคยลงตีพิมพ์ในนิตยสกุลไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2530- พ.ศ. 2547 เฉพาะเดือนธันวาคม ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาของนวนิยายดังกล่าวโดยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาศตริ 3 ฉบับมาศึกษา คือ

- 1.แผนพัฒนาศตริระยะ 5 ปี (พ.ศ.2525-2529)
- 2.แผนพัฒนาศตริระยะยาวฉบับที่ 1 (พ.ศ.2525-2544)
- 3.แผนพัฒนาศตริระยะยาวฉบับที่ 2 (พ.ศ.2535-2554)

บทสรุปและอภิปราย

- 1.เนื้อหาหลักของตัวละครหลักศตริที่ปรากฏในนวนิยายไทย

คล้ายเดือน จากนวนิยายเรื่องมณีธำ

คล้ายเดือน ในตอนต้นคือเด็กสาวไร้เดียงสา และไว้ใจคนง่าย ต่อมาเมื่อปัญหาต่างๆรุมเร้า โดยเฉพาะเธอถูกข่มขืน จึงทำให้ภายหลังเธอเข้าใจแล้วว่าควรจะดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนความไม่ประมาท และเลิกมองคุณค่าของผู้หญิงอยู่เพียงแค่พรหมจรรย์เพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับการทำ ความดี

โครงเรื่อง คล้ายเดือน หญิงสาวผู้เติบโตมาอย่างก้าวไกล ที่ไม่มีร่องรอยขีดข่วนหรือตำหนิใดๆ เนื่องจากการเลี้ยงดูของครอบครัวที่ต้องการให้เธอดูแลและรักษาความบริสุทธิ์ให้นานที่สุด ถึงแม้จะมีคนรักอยู่แล้วก็ไม่ควรจะมีชู้สักก่อนห้าม ซึ่งคล้ายเดือนก็ปฏิบัติตามด้วยดีเสมอมา จนเมื่อถูกชายหนุ่มชื่อฉายฉานมอมเหล้าและข่มขืน ทำให้เธอรู้สึกไร้คุณค่าและไร้เกียรติอย่างสิ้นเชิง เพราะมองว่าผู้หญิงที่สูญเสียพรหมจรรย์ไปก่อนแต่งงานนั้นเป็นผู้หญิงที่ไม่ดีและไม่มีศักดิ์ศรี ทำให้เธอท้อแท้ในการดำเนินชีวิต แต่เมื่อเวลาผ่านไป และการได้รับคำแนะนำที่ดีจากผู้ที่หวังดีอย่างจริงจัง เช่น หมอนวลอนงค์ และแม่ของเธอเอง ทำให้เธอเข้มแข็งขึ้น และเลิกโทษตัวเองว่าไร้ค่าและ ศักดิ์ศรี ในเวลาเดียวกัน เธอกลับพัฒนาตนเองและให้ความสำคัญกับจิตใจมากขึ้น โดยมองว่าความมีคุณค่าของผู้หญิงนั้นขึ้นอยู่กับการทำ ความดี ทำประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และผู้อื่น ถึงจะเรียกได้ว่าผู้หญิงที่มีคุณค่าอย่างแท้จริง

แก่นเรื่อง คุณค่าของผู้หญิงมิใช่อยู่ที่พรหมจรรย์ หากแต่อยู่ที่การทำ ความดี

พันไมล์ จากนวนิยายเรื่องเสราคารัล

พันไมล์ เป็นผู้มีจิตใจอ่อนโยน และมีเมตตา ถึงแม้เธอจะถูกจับเป็นตัวประกันที่รัฐชลา แต่เธอยังเต็มใจช่วยเหลือชาวชลาที่ได้รับบาดเจ็บจากสงคราม พันไมล์ได้เรียนรู้ว่าอย่าตัดสินอะไร เพียงด้านเดียว และอย่าเชื่อในสิ่งที่ได้ยินหรือได้ฟังมาเท่านั้น แต่ให้ศึกษาเรื่องราวอย่างถ่องแท้เสียก่อน จึงค่อยตัดสิน

โครงเรื่อง พันไมล์ถูกผู้นำรัฐชลาจับเป็นตัวประกันเพื่อเป็นเครื่องต่อรองให้รัฐบาลสิกาลปล่อยตัวเจ้าหน้าที่ชีวิตของรัฐชลาไป เพราะผู้นำรัฐชลามั่นใจว่าพ่อของเธอจะสามารถกดดันรัฐบาล

ลึกลับได้ การที่พันไมล์จำเป็นต้องใช้ชีวิตอยู่ที่รัฐชลาในระหว่างที่ถูกจับเป็นตัวประกันนั้น ทำให้ มุมมองหรือภาพพจน์ของรัฐชลาในสายตาของเธอเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมก่อนที่เธอจะมาที่นี่ เธอ มองว่ารัฐชลาเต็มไปด้วยความเลวร้ายและน่ากลัว ชาวชลาแม้แต่คนหัวรุนแรงที่ก่อความไม่สงบขึ้น ในประเทศลึกลับเพื่อแยกตัวเป็นอิสระ แต่ภายหลังจากที่เธอได้ใช้ชีวิตอยู่ที่รัฐชลาและรู้จักกับชาว ชลาอย่างถ่องแท้ จึงทำให้เข้าใจเหตุผลของความต้องการแยกตัวเป็นอิสระของรัฐชลาอย่างแท้จริง ซึ่งเธอได้รู้ว่าเนื้อแท้ของชาวชลาจริงๆแล้วมีแต่ความรักสงบ และเป็นมิตรจริงใจ มิได้น่ากลัวและ เลวร้ายอย่างที่คิดไว้ในตอนต้น ซึ่งการเปลี่ยนมุมมองของเธอนั้นต้องอาศัยเวลาและความผูกพันที่ จะเรียนรู้จักชาวชลาและสภาพที่เกิดขึ้นจริงในรัฐนั้นก่อน เธอถึงจะสามารถเข้าใจการกระทำของ ชาวชลาในสิ่งต่างๆได้

แก่นเรื่อง อย่าตัดสินผู้อื่นจากมุมมองของคนภายนอก เพราะสิ่งที่เห็นหรือรับรู้มันอาจไม่ใช่ สิ่งที่เป็นจริงหรือถูกต้องทั้งหมดเสมอไป จงใช้เวลาเรียนรู้ที่จะรู้จักสิ่งนั้นอย่างถ่องแท้ก่อนแล้วค่อย ตัดสินว่าผู้นั้นหรือสิ่งนั้นถูกหรือผิด

ดวงลดา จากนวนิยายเรื่องดอกไม้ในป่าหนาว

ดวงลดา หญิงสาวผู้มีจิตใจละเอียดอ่อน เธอรับรู้ได้เองว่าพ่อแม่ของเธอรักและเอาใจใส่ เพชรช่วงมากกว่าตน ดังนั้นเธอจึงประพฤติตัวให้เป็นที่ถูกใจของพ่อแม่ในทุกกระเบียดนิ้ว เพื่อแลก กับการได้รับความรักจากบุคคลทั้งสอง จนละเลยความต้องการที่แท้จริงของตนเองไป แต่เมื่อได้ใช้ ชีวิตในอีกรูปแบบหนึ่งกับน้ำโชค ที่เธอมั่นใจว่าเขาจะรับทุกอย่างที่เป็นเธอได้ โดยไม่ต้องพอเจแต่ การเห็นเธอเป็นที่หนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว ได้สร้างความอบอุ่นใจให้แก่เธอ จนดวงลดาตัดสินใจ เลือกลงเส้นทางดำเนินชีวิตร่วมกับน้ำโชค อยู่แบบสงบสุข มากกว่าการทะเลาะทะเลาะ

โครงเรื่อง ดวงลดาเติบโตมาท่ามกลางสภาพการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ส่งเสริมให้เธอต้องเป็นที่ หนึ่งเหนือใครในทุกๆด้าน เธอมีหน้าที่เพียงแค่ว่าทำตามความต้องการของพ่อแม่ เพื่อแลก กับการได้รับความรักจากบุคคลทั้งสอง จนละเลยความต้องการที่แท้จริงของตัวเองไป แต่เมื่อได้ รู้จักกับน้ำโชค ยามที่เธอไปใช้ชีวิตอยู่ต่างจังหวัดเมื่อสอนหนังสือในมหาวิทยาลัย ทำให้เธอเห็น

ความแตกต่างของสภาพความเป็นอยู่ที่เราได้รู้จักมาทั้งชีวิต การได้เปิดมุมมองใหม่และการหัดปล่อยตัวไปตามธรรมชาติ โดยไม่ต้องยึดติดกับระเบียบแบบแผน และหลักเกณฑ์มากจนเกินไปนัก ได้กลายมาเป็นสิ่งที่ทำให้ดวงลดาสบายใจและผ่อนคลาย จนท้ายที่สุด เมื่อเธอต้องเลือกระหว่างความแตกต่างของสภาพความเป็นอยู่ทั้ง 2 ประเภท คือ ความสะดวกสบายในความเป็นอยู่ แต่ต้องทะเลาะทะเลาะกันเป็นทีหนึ่งตลอดเวลา กับ ความพึงพอใจในสิ่งที่มี ไม่ทะเลาะทะเลาะกัน แต่อาจจะไม่มีชีวิตที่หรูหรา และสะดวกสบายดังเช่นแต่ก่อน เธอได้ตัดสินใจที่จะเลือกอยู่กับน้ำใจ ซึ่งเป็นการตัดสินใจที่มาจากพื้นฐานและความต้องการที่แท้จริงของเธอเอง

แก่นเรื่อง คุณค่าของมนุษย์ที่มักจะยึดถือมีอยู่ด้วยกัน 2 สิ่งหลักๆ นั่นคือ การรู้จักพอเพียง และพอใจในสิ่งที่มีอยู่ กับ ความพอใจทางวัตถุ ชื่อเสียง ลาภยศ แต่ละคนจะให้ความสำคัญต่อคุณค่าในสิ่งใดมากกว่ากันขึ้นอยู่กับสภาพการเลี้ยงดู ความแตกต่างทางฐานะของแต่ละบุคคล และที่สำคัญที่สุด คือ ต้องมาจากความต้องการที่แท้จริงของบุคคลนั้นๆ เอง

โมที จากนวนิยายเรื่องแผ่นดินหัวใจ

โมที ผู้เต็มเปี่ยมไปด้วยความฝันที่จะสร้างฝันแผ่นดินให้สวยงามด้วยมือของตนเอง หากเพียงแต่เธอยังขาดประสบการณ์ในการทำงานอีกมาก หลังจากที่ได้ทำงานในระยะหนึ่งแล้ว เธอได้รู้ว่าการทำงาานนั้นต้องอาศัยความช่วยเหลือและร่วมมือจากทุกฝ่าย รวมถึงชาวบ้าน ที่เธอเคยมองว่าเป็นแต่เพียงผู้รับความช่วยเหลือเท่านั้น การทำงานที่ต้องเจอกับปัญหาต่างๆ ได้สร้างความเข้มแข็งให้แก่เธอ จนสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นให้สำเร็จไปได้

โครงเรื่อง โมที พัฒนาการสาวที่เพิ่งเรียนจบมาหมาดๆ ได้ทำงานลงพื้นที่อยู่ตำบลบางส้มเปรี้ยว เธอมีความมุ่งมั่นและเอาจริงเอาจังกับการทำงาน และพยายามที่จะช่วยเหลือชาวบ้านที่กำลังเดือดร้อนให้ได้ เพราะมองว่าหน้าที่ช่วยชาวบ้านนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของตน แต่เมื่อได้ลองทำงานจริงจึงได้รู้ว่า ในการทำงานนั้นย่อมมีปัญหหรืออุปสรรคตามมาทั้งสิ้น มิได้เป็นการทำงานที่ราบรื่นอย่างที่คิดเคยฝันหรือตั้งใจไว้ เมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานขึ้น ด้วยความที่เธอยังขาดประสบการณ์การทำงาน จึงไม่สามารถหาทางออกให้กับปัญหานั้นได้ สิ่งนี้ทำให้

เธอเกือบยอมแพ้กับการเป็นนักพัฒนากร แต่เมื่อได้กำนันโกโด้งมาช่วยให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาพร้อมกับดึงชาวบ้านมาร่วมด้วยอีกแรง จึงทำให้โมพีเข้าใจแล้วว่า ถึงแม้เธอจะเป็นนักพัฒนากร มีหน้าที่ช่วยเหลือชาวบ้านก็จริง แต่ในความเป็นจริงแล้วนั้นพบว่า เธอและชาวบ้านต่างต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากกว่า การรับฟังความคิดเห็นของแต่ละคนและมองทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งว่าใครมีตำแหน่งใหญ่กว่า แต่มองว่าทุกคนมีเป้าหมายที่จะทำให้หมู่บ้านนี้พัฒนาด้วยทั้งนั้น สิ่งนี้เองคือพลังความสามัคคี ที่จะสามารถทำให้ทุกปัญหาผ่านพ้นไปได้ และเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามากกว่าการลงทำแก้ปัญหาแต่เพียงคนเดียว เพราะอย่างน้อยที่สุด เราก็ได้มิตรภาพและความจริงใจจากทุกคนตอบแทนกลับมา

แก่นเรื่อง ความหมายของการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องคือ ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความพอเพียง และพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ หัดที่จะเคารพในความคิดเห็นและการตัดสินใจของผู้อื่นด้วย เพราะเราไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตัวคนเดียว

พิงค์สุดา จากนวนิยายเรื่องอยู่เย็น...เป็นสุข

พิงค์สุดา เธอมีความขยันหมั่นเพียรใฝ่ศึกษาหาความรู้เป็นที่ตั้ง ด้วยความที่เธอชอบที่จะเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของสถานที่ต่างๆ อยู่แล้ว จนเมื่อเธอได้พบกับแพรงภูธรซึ่งเป็นสถานที่ที่มีประวัติมายาวนาน ทำให้เธอเกิดความสนใจที่จะใช้ชีวิตอยู่ที่นั่น จนท้ายสุดเมื่อเธอรู้ความจริงว่าแม่ของเธอเป็นชาวแพรงโดยกำเนิด เธอก็ตั้งใจเต็มที่ที่จะพัฒนาเชิงอนุรักษ์ให้แพรงภูธรคงอยู่เช่นนี้ตลอดไป

โครงเรื่อง พิงค์สุดาเติบโตมาท่ามกลางความโดดเดี่ยว เพราะแม่ของเธอเสียชีวิตตั้งแต่เธออายุ 8 ปี ส่วนพ่อของเธอก็มีภรรยาหลายคน จึงไม่มีเวลาสนใจเธอเท่าใดนัก การขาดผู้ชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตให้แก่พิงค์สุดา จึงทำให้เธอเป็นคนที่รู้จักเพียงแค่บ้านกับโรงเรียน และหนังสือเรียนเท่านั้น จวบจนเธอได้ไปใช้ชีวิตอยู่กับเหล่าซือและอาม่าที่เชียงใหม่ เมื่อไปศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัย จึงทำให้มุมมองของเธอเปลี่ยนแปลง กลายเป็นผู้ขยันหมั่นเพียรและสนใจใฝ่หาความรู้ หลังจากที่เราอกลับมายังประเทศไทย เธอจึงตั้งใจแน่วแน่ที่จะศึกษาข้อมูล

ประวัติศาสตร์เกี่ยวกับประเทศไทยให้ต้องแท้ ภายหลังจากที่ได้รู้จักกับอาจารย์รอม ในวันที่เธอกำลังเยี่ยมชมความงดงามของวัดพระแก้วอยู่นั้น ทำให้เธอได้ไปรู้จักกับแพรงภูธร ที่ซึ่งเป็นบ้านของอาจารย์รอมนั่นเอง พิงค์สุดารู้สึกอับอายใจเมื่อได้อยู่ที่แพรงภูธร ทำยสุดเมื่อเธอรู้ความจริงว่าแม่ของเธอเป็นชาวแพรงภูธรโดยกำเนิดนั้น ยิ่งทำให้เธอหวงแหนสถานที่แห่งนี้มากขึ้น เพราะถือเป็นบ้านเกิดของแม่ ต้องปกป้องให้ดีที่สุด จนเธอกลายเป็นตัวตั้งตัวตีที่จะพัฒนาแพรงภูธรในเชิงอนุรักษ์ เน้นการเชิดชูประวัติศาสตร์ของชาวแพรงภูธรให้นักท่องเที่ยวรู้จัก และให้ความสำคัญกับความงดงามในแบบธรรมชาติของแพรง มากกว่าการดัดแปลงไปตามยุคสมัยที่ส่งผลให้รูปร่างของแพรงภูธรเสียไป

แก่นเรื่อง เราควรรักษาภูมิใจและหวงแหนในถิ่นที่อยู่ของตน และการพัฒนานั้นมิใช่ขึ้นอยู่กับแต่กับการเปลี่ยนแปลงไปเป็นสมัยใหม่เท่านั้น แต่ควรจะอนุรักษ์สถานที่และสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพเดิมที่สมบูรณ์ให้นานที่สุด

2. บทบาทของสตรีที่ปรากฏในนวนิยายไทยตามแนวคิดการพัฒนาสตรี

จากการสำรวจบทบาทของสตรีที่ปรากฏในนวนิยายไทย จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่

- "คล้ายเดือน" จากเรื่อง มณีธำ
- "พันไมล์" จากเรื่อง เสภาดาร์ล
- "ดวงลดา" จากเรื่อง ดอกไม้ในป่าหนาว
- "โมพี" จากเรื่อง แผ่นดินหัวใจ
- "พิงค์สุดา" จากเรื่อง อยู่เย็น...เป็นสุข

โดยใช้แนวคิดสำคัญ 10 ประการจากแผนพัฒนาสตรี 3 ฉบับ คือ

1. แผนพัฒนาสตรีระยะ 5 ปี (พ.ศ.2525-2529)
2. แผนพัฒนาสตรีระยะยาวฉบับที่ 1 (พ.ศ.2525-2544)
3. แผนพัฒนาสตรีระยะยาวฉบับที่ 2 (พ.ศ.2535-2554)

ซึ่งมีแนวคิดสำคัญ 10 ประการที่นำมาเป็นเกณฑ์ในการศึกษามีดังนี้

- 1.แนวคิดด้านการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม
- 2.แนวคิดด้านการพัฒนาตนเอง
- 3.แนวคิดด้านการกำหนดค่านิยมและบทบาทเกี่ยวกับสตรี
- 4.แนวคิดด้านการศึกษา
- 5.แนวคิดด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 6.แนวคิดด้านทักษะการประกอบอาชีพ
- 7.แนวคิดด้านเสรีภาพในการดำเนินชีวิต
- 8.แนวคิดด้านสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
- 9.แนวคิดด้านคุณธรรม
- 10.แนวคิดด้านเสรีภาพในการเลือกคู่ครอง

ผลการสำรวจบทบาทของสตรีที่ปรากฏในนวนิยายไทย ปรากฏผลภาพรวม ดังนี้

แนวคิดด้านการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม อยู่ในอันดับสูงสุด คือ จำนวน 21 ข้อความ จากทั้งหมด 94 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 22.34 รองลงมาคือ แนวคิดด้านการพัฒนาตนเอง มีจำนวน 19 ข้อความ จากทั้งหมด 94 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 20.21 แนวคิดด้านการศึกษา จำนวน 15 ข้อความ จากทั้งหมด 94 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 15.96

โดยที่ตัวละครหลักสตรีแต่ละคนมีบทบาทของสตรีในด้านต่างๆ ดังนี้

"คล้ายเดือน" จากเรื่องมณีราวี พบว่าคล้ายเดือนมีบทบาทตรงตามแนวคิดด้านการพัฒนาตนเอง , แนวคิดด้านทักษะการประกอบอาชีพ และ แนวคิดด้านเสรีภาพในการเลือกคู่ครอง อยู่ในลำดับสูงสุด คือ แต่ละแนวคิดจำนวนละ 3 ข้อความ จากทั้งหมด 17 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 17.65

“พันไมล์” จากเรื่องเสราดาร์ล พบว่าพันไมล์มีบทบาทตรงตามแนวคิดด้านการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม ปรากฏอยู่ในลำดับสูงสุด คือ จำนวน 9 ข้อความ จากทั้งหมด 22 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 40.91

“ดวงลดา” จากเรื่องดอกไม้ในป่าหนาว พบว่าดวงลดา มีบทบาทตรงตามแนวคิดด้านการมีเสรีภาพในการดำเนินชีวิต อยู่ในลำดับสูงสุด คือ จำนวน 7 ข้อความ จากทั้งหมด 20 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 35

“โมพี” จากเรื่องแผ่นดินหัวใจ พบว่าโมพีมีบทบาทตรงตามแนวคิดการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม อยู่ในลำดับสูงสุด คือ จำนวน 8 ข้อความ จากทั้งหมด 17 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 47.06

“พิงค์สุดา” จากเรื่องอยู่เย็น...เป็นสุข พบว่าพิงค์สุดามีบทบาทตรงตามแนวคิดด้านการพัฒนาตนเอง และแนวคิดด้านการศึกษา อยู่ในลำดับสูงสุดเป็นลำดับที่เท่ากัน คือ แต่ละแนวคิดจำนวนละ 6 ข้อความ จากทั้งหมด 18 ข้อความ คิดเป็นร้อยละ 33.33

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เขียน

จากการสัมภาษณ์ผู้เขียนนวนิยายไทยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสตรี ในฐานะผู้ส่งสารหรือแหล่งที่มาของสาร ได้แก่ “กิงฉัตร” ผู้เขียนนวนิยายเรื่องเสราดาร์ล และ “ปิยะพร ศักดิ์เกษม” ผู้เขียนนวนิยายเรื่องดอกไม้ในป่าหนาว และวิเคราะห์จากเนื้อหาในนวนิยายและเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อสรุปดังนี้

-เน้นพัฒนาการของตัวละครเอกหญิงให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านความคิด การกระทำ และการแสดงออกเมื่อตัวละครนั้นได้มีความคิดอ่านอย่างมีเหตุผล

ผู้เขียนทั้ง 2 ท่าน ต่างต้องการให้คนอ่านเห็นการพัฒนาของตัวละครในด้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือการกระทำ เมื่อใช้เหตุผลคิดและไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้ว เราก็

สามารถมีเสรีภาพที่จะเลือกดำเนินชีวิตของตนได้ บนพื้นฐานของความเป็นตัวของตัวเอง

- เหตุผลในการนำเสนอเนื้อหาในนวนิยายของผู้เขียนทั้ง 2 ท่านมีความแตกต่างกัน

กึ่งฉัตร ต้องการสื่อให้อ่านมีทัศนคติในเชิงบวกต่อคนรอบข้าง อย่าด่วนตัดสินใจอะไรไปก่อนถ้ายังไม่ได้รับรู้ถึงปัญหานั้นจริงๆ เพราะอาจทำให้เกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาดได้ สำหรับปิยะพร ศักดิ์เกษม ได้เน้นเรื่องการให้รู้จักตนเองว่าความสุขที่แท้จริงอยู่ตรงไหน มีไต่หลงไปกับวัตถุนิยมหรือค่านิยมที่ผิดๆ แต่ให้มีความพอดี และมีความกล้าที่จะเลือกเส้นทางเดินของตน

อภิปรายผล

1. การวิเคราะห์ บทบาทของสตรีที่ปรากฏในนวนิยายไทยตามแนวคิดการพัฒนาสตรี

"คล้ายเดือน" มีการพัฒนาที่เน้นหนักในด้านการพัฒนาตนเอง การประกอบอาชีพ และเสรีภาพในด้านการเลือกคู่ครอง

การพัฒนาของคล้ายเดือนนั้น จะเห็นได้ว่าเธอได้แข็งแกร่งขึ้นไปตามประสบการณ์ที่ได้รับ จากเริ่มแรกภาพของคล้ายเดือนคือ หญิงสาวไร้เดียงสา อ่อนต่อโลก และไว้ใจคนง่าย แต่เมื่อเธอได้ประสบปัญหาหลายอย่าง เช่น พ่อแม่แยกทางกัน , โดนฉวยฉานข่มขืน , เรียนไม่จบตามเวลาที่ตั้งใจ , โดนคนรักดูถูกเหยียดหยามและพยายามใช้กำลังข่มขืน ฯลฯ ปัญหาต่างๆ ได้โถมเข้ามาในจังหวะเวลาใกล้เคียงกัน จนทำให้เธอแทบไม่อาจยืนขึ้นได้อีกอาจยืนขึ้นได้อีกแต่เมื่อเวลาผ่านไป พร้อมกับการได้รับคำแนะนำที่ดีจากคุณหมอนวลอนงค์ และได้รับความเข้าใจจากแม่ของเธอ ทำให้เธอเข้มแข็งขึ้น และเริ่มเปลี่ยนทัศนคติจากเดิมที่ยึดติดและให้ความสำคัญต่อพรหมจรรย์ กลายเป็นการตัดสินใจว่าผู้ใดจะมีคุณค่านี้ขึ้นอยู่กับว่าผู้ใดนั้นได้ทำประโยชน์หรือทำสิ่งที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่นหรือไม่ จะเห็นได้ว่า การพัฒนาตนเองของคล้ายเดือนนั้น เกิดขึ้นจากการได้รับคำแนะนำที่ดีจากหมอนวลอนงค์มาคิด และตัวเธอก็พยายามที่จะลุกขึ้นสู้ใหม่ ปรับทัศนคติในการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นให้คุณค่าอยู่ที่การทำความดีมากกว่าพรหมจรรย์ นั่นเป็นเพราะหากเธอมีวแต่ยึดติดกับสิ่ง

ที่สูญเสียไปแล้วนั้น จะทำให้คล้ายเดือนจรมอยู่กับที่ มีอาจลุกขึ้นได้อีก ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ยังมีสิ่งที่มีคุณค่ามากไปกว่านั้นรออยู่อีก แต่คนเรามักจะไม่เห็นคุณค่าของมัน หากมิได้สูญเสียสิ่งอื่นไปเสียก่อน

ถ้าหากคล้ายเดือนยังเป็นหญิงสาวพรหมจรรย์คนเดิม เธออาจเห็นคุณค่าด้านจิตใจน้อยกว่านี้ แสดงให้เห็นว่าการล่มสลายของสิ่งหนึ่งจะเป็นบ่อเกิดให้อีกสิ่งหนึ่งตามมา ดังเช่นคนเราเมื่อสูญเสียสิ่งที่ยึดถือหรือยึดเหนี่ยวตนไว้ ก็มักจะหาสิ่งอื่นมายึดเหนี่ยวแทน เหมือนดังคล้ายเดือน แต่การเปลี่ยนมาให้ความสำคัญและให้คุณค่าต่อการทำความดีของคล้ายเดือนนั้น เป็นสิ่งที่มีความหมายมากกว่าพรหมจรรย์เท่านั้น จะเห็นได้ว่า การที่เธอได้เผชิญกับปัญหาและอุปสรรคนานัปการนั้น ทำให้มุมมองของเธอเปิดกว้างขึ้น ไม่ยึดติดกับกรอบแคบๆอีกต่อไป

สำหรับการประกอบอาชีพของคล้ายเดือนนั้น เธอได้ภูมิใจที่จะทำงานในมูลนิธิหญิงไทย เพื่อช่วยเหลือผู้หญิงที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ การตัดสินใจเลือกเส้นทางการทำงานเช่นนี้ เกิดขึ้นภายหลังจากที่เธอค้นพบคุณค่าของตนเองว่า ยังสามารถทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นได้อีก การได้ทำงานที่นี้ จึงถือได้ว่าได้สร้างความเชื่อมั่นให้แก่เธอว่าสิ่งที่เธอคิดนั้นถูกต้อง นั่นคือ คุณค่าของผู้หญิงมิใช่อยู่ที่พรหมจรรย์ หากแต่อยู่ที่ทำความดี และทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่เธอได้เข้าใจอย่างถ่องแท้เมื่อได้ทำงานที่นี้

ในส่วนของความมีเสรีภาพในการเลือกคู่ครองของคล้ายเดือนนั้น เกิดขึ้นภายหลังจากที่เธอผ่านพ้นปัญหานานัปการมาได้ จนทำให้เธอมั่นใจว่าเธอเป็นผู้ใหญ่เพียงพอ และมีสติในการดำเนินชีวิตทุกเมื่อ ซึ่งเธอถือว่าพร้อมแล้วในการจะเลือกคบหากับใคร โดยต้องผ่านเกณฑ์ที่เธอได้ตั้งไว้ นั่นคือ ชายผู้นั้นต้องมีคุณธรรมอยู่เหนืออารมณ์ การตั้งเกณฑ์นี้เกิดขึ้นเพราะความต้องการปกป้องตนเองมิให้เกิดปัญหาเก่าซ้ำอีก ซึ่งเธอมั่นใจว่าเธอจะใช้เวลาในการดูคนๆหนึ่งอย่างลึกซึ้งได้มากกว่าแต่ก่อน เพราะมุมมองที่มีต่อการดำเนินชีวิตของเธอนั้นเต็มไปด้วยความรอบคอบ และไม่ประมาท

จะเห็นได้ว่าผู้เขียนได้สื่อสารให้ผู้อ่านเห็นถึงการทำความดี ความมีคุณธรรม และจริยธรรมในตัวของคล้ายเดือน ซึ่งถือว่าการสื่อสารมีอิทธิพลและบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบความคิด

ในจิตใจของประชาชนทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม สื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่สามารถที่สามารถทำหน้าที่ในด้านนี้โดยทางอ้อมได้อย่างดีก็คือสื่อมวลชนประเภทที่ให้ความบันเทิง โดยเฉพาะนวนิยาย เนื่องจากนวนิยายสามารถสอดแทรกคุณค่าที่สำคัญในหลายๆด้านเข้าไปในเนื้อเรื่อง คำบรรยาย หรือถ้อยคำสนทนาของตัวละคร (นิษฐา จันทปัญญาศิลป์ , 2541 : 16)

“พันไมล์” มีการพัฒนาที่เน้นหนักในด้านการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม

ภาพที่เห็นได้อย่างโดดเด่นจากการพัฒนาของตัวละคร คือ การที่พันไมล์ ช่วยรักษาพยาบาลคนเจ็บและชาวบ้านในรัฐหลายอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย หลังจากได้รับรู้อย่างถ่องแท้ว่ารัฐลามิได้เลวร้ายอย่างที่เข้าใจไว้ตั้งแต่ก่อนจะเดินทางมาและรับรู้ถึงเหตุผลของความต้องการแยกตัวเป็นอิสระของรัฐหลายอย่างถ่องแท้ ซึ่งเป็นการรับรู้ที่เปิดมุมมองให้ใหม่ว่าอย่าตัดสินอะไรไปก่อนหากไม่ได้สัมผัสสิ่งนั้นจริงๆ

การที่พันไมล์มุ่งมั่นที่จะช่วยรักษาพยาบาลให้แก่ทุกๆคนในรัฐชลา เกิดขึ้นภายหลังจากความรู้สึกผูกพันกับชาวชลา เธอยังมิได้เสียสละตนเองตราบนานกระทั่งเธอรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของรัฐชลา การช่วยเหลือชาวชลานั้นเกิดมาจากความห่วงใยของเธอเอง และด้วยจรรยาบรรณแพทย์ที่เธอได้จำเรียนมา ซึ่งทำให้เธอไม่สามารถที่จะปล่อยให้คนเจ็บตายไปต่อหน้าได้และเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะรัฐที่เธอไปอยู่เต็มไปด้วยสงคราม หากรัฐที่เธออยู่นั้นมิได้เต็มไปด้วยคราบเลือด เธอก็คงไม่จำเป็นที่ต้องเป็นทุกข์เป็นร้อนไปกับชาวชลา แต่หากรัฐนั้นมิได้เต็มไปด้วยสงคราม ก็คงไม่มีเหตุผลใดที่จะจับตัวเธอเป็นตัวประกัน

จากจุดนี้จะเห็นได้ว่า หากคนเรารู้สึกผูกพันต่อสถานที่ใด ถึงแม้ว่าที่แห่งนั้นจะเต็มไปด้วยความเดือดร้อนและทุกข์ยาก แต่คนในที่นั้นจะช่วยเหลือกัน โดยไม่คำนึงถึงความยากลำบากเลย เพราะทุกคนมีเป้าหมายร่วมกัน มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน แม้ว่าจะลำบากสักเพียงใด เราก็จะยินดีช่วยเหลือเสมอ ลักษณะตัวละครพันไมล์ที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปตามลำดับ จนถึงขั้นเป็นส่วนหนึ่งของชาวชลา และมีความรู้สึกทุกขร้อนร่วมกันไปกับชาวชลานั้น ถือได้ว่าเธอได้รับอิทธิพลของแม่แบบจริง หรือแม่แบบสื่อบุคคล หมายถึงแม่แบบที่แสดงพฤติกรรมจริงให้เห็นได้ และมีอิทธิพล

ต่อการเรียนรู้ทางสังคมของบุคคลนั้น พันไมล์ได้มีการเรียนรู้ในสังคมเกิดขึ้น จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของรัฐบาล จนทำให้เธอกลายเป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลอย่างไม่รู้ตัว และเกิดการสร้างพฤติกรรมใหม่ อันเป็นผลมาจากอิทธิพลของแม่แบบ โดยพันไมล์นั้นได้รวบรวมสิ่งที่พบเห็นได้ยิน และสัมผัสกับรัฐบาล แล้วถ่ายทอดออกมาเป็นกระบวนการคิด การกระทำ และแสดงออกในพฤติกรรมใหม่ นั่นคือ การเลิกมองว่ารัฐบาลมีแต่ความเลวร้าย และตนเองกลับผูกพันกับชาวชลา ห่วงใยในทุกข์สุขของชาวชลาอย่างเต็มใจ

การพัฒนาในด้านมุมมองของพันไมล์นั้นเป็นไปตามที่ผู้เขียนได้วางไว้ “อยากให้คนอ่านได้รับรู้ความเปลี่ยนแปลงทางความคิดผ่านตัวพันไมล์ จากคนที่เคยปักใจเชื่อสีขาวสีดำตามโฆษณาชวนเชื่อ นางเอกจะค่อย ๆ ปรับความคิดให้เป็นไปตามความเป็นจริงของโลกมากขึ้น เห็นสภาพที่แท้จริงมากขึ้น”(สัมภาษณ์กึ่งจัด , 24 มีนาคม 2549)

“ดวงลดา” มีการพัฒนาที่เน้นหนักในด้านเสรีภาพในการดำเนินชีวิต

ภาพของดวงลดาในตอนแรกที่ไม่รู้จักตัวตนของตนเอง แต่เลือกดำเนินชีวิตตามที่พ่อแม่ได้กำหนดไว้และเห็นว่าดีที่สุดในตอนแรก เธอได้ก้มหน้าก้มตาทำตามความต้องการของพ่อแม่ จนเมื่อท้ายสุดเธอก็กล้าที่จะเลือกเส้นทางดำเนินชีวิตของตนเอง เลือกที่จะยอมรับน้ำใจเป็นพ่อ เลือกที่จะทำงานแปลหนังสือ แทนที่จะเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเพื่อขอทุนไปเรียนปริญญาเอก เลือกที่จะใช้ชีวิตอย่างสงบและอบอุ่น เธอรู้จักตนเองว่าต้องการอะไร เลือกที่จะเป็นในแบบนั้น เพียงแค่รู้จักพอ และหัดที่จะรักและมีน้ำใจแก่ผู้อื่น ชีวิตก็จะมีความสุขยิ่งกว่าการฟุ้งเฟ้อในวัตถุ หรือทะเลาะทะเลาะกันขึ้นสู่ที่สูงอีก

ความต้องการที่จะดำเนินชีวิตไปตามธรรมชาติ และไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนของเธอนั้น เกิดมาจากเกิดเห็นต้นแบบ นั่นคือ น้ำใจ ที่มีพฤติกรรมและการใช้ชีวิตคนละชั่วกับครอบครัวของเธอ การใช้ชีวิตร่วมกับน้ำใจคนนั้น ทำให้เธอเห็นแม่แบบสื่อบุคคลได้อย่างชัดเจน ซึ่งมีอิทธิพลต่อตัวเธออย่างมาก โดยอิทธิพลของแม่แบบประการหนึ่ง นั่นคือ การเผยแพร่แนวคิดและการกระทำ การกระทำของแม่แบบจะมีอิทธิพลต่อการเผยแพร่แนวคิดและการกระทำต่างๆให้บุคคลใน

สังคม นอกจากนี้แม่แบบยังสามารถเผยแพร่แนวคิดและการกระทำดังกล่าวนั้นจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งได้ด้วย โดยที่ดวงดาเรียนรู้โดยตรงถึงแนวคิดและมุมมองของน้ำโชคที่มีต่อการใช้ชีวิตอย่างอิสระเสรี ไม่ยึดติดกับกฎเกณฑ์มากจนเกินไป ทำให้เธอซึมซับแนวคิดและมุมมองของน้ำโชคไว้ และพึงพอใจที่จะดำเนินชีวิตไปตามเส้นทางนี้ เพราะเธอรู้สึกสบายใจและอบอุ่นเมื่อดำเนินชีวิตเช่นเดียวกับน้ำโชค และเขาก็พอใจที่จะเห็นดวงดาตัดสินใจเลือกเส้นทางด้วยตนเองมากกว่าการดำเนินชีวิตไปตามที่พ่อแม่ต้องการ

“โมพี” มีการพัฒนาที่เน้นหนักในด้านการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม

จะเห็นได้ว่าโมพีในตอนแรกที่เข้ามาทำงานเป็นพัฒนากรใหม่ๆ โดนกำหนดไต่ถามประวัติเกี่ยวกับความเป็นผู้หญิงชาวกรุง ความสะอาด และความไม่เชื่อถือในการฝีมือการทำงาน และอีกหลายอย่าง แต่โมพีก็พิสูจน์ให้เห็นถึงความมุ่งมั่นเอาจริงเอาจังกับการทำงานที่จะช่วยเหลือชาวบ้านอย่างแท้จริงและบริสุทธิ์ใจ เธอต้องฝ่าฟันปัญหานานาประการ แต่ด้วยใจที่ไม่ย่อท้อ จนสามารถได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้าน รวมไปถึงกำหนดไต่ถามที่ท้ายสุดก็ยอมรับในความสามารถของโมพีว่าถึงจะเป็นผู้หญิงแต่ก็เก่งและเป็นผู้นำที่สามารถอุทิศตัวและทำความสุขของชาวบ้านได้อย่างแท้จริง

การที่โมพียอมอุทิศตนเองเพื่อทุกข์สุขของชาวบ้านบางล้มเปรี้ยว จนท้ายสุดเธอสามารถสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นแก่ชาวบ้านที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้สำเร็จไปได้ด้วยดีนั้น แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้นำในตัวของเธอเอง ดังเช่นที่ F.E.Fiedler กล่าวว่าภาวะผู้นำ หมายถึง ผู้ที่มีอำนาจเหนือผู้อื่นและอำนาจนี้ช่วยให้ผู้นำสามารถปฏิบัติงานซึ่งเขาไม่สามารถปฏิบัติคนเดียวได้สำเร็จ และสามารถทำให้ผู้ตามยอมรับและเต็มใจปฏิบัติตาม (ทวี วงศ์พุม , 2542 : 10) และเธอยังมีลักษณะของผู้นำที่ฉายชัด นั่นคือ ความไม่เห็นแก่ตัว , ความกระตือรือร้น , ความไว้วางใจได้ และ ความริเริ่ม จะเห็นได้ว่า โมพีมีพฤติกรรมเน้นไปในทางการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมเด่นชัดนั้น เป็นผลมาจากบุคลิกภาพแห่งความเป็นผู้นำในตัวของเธอ ซึ่งฉายแววมาตั้งแต่เธอก้าวเข้ามารับตำแหน่งนักพัฒนากรแล้ว และความเป็นผู้นำของเธอก็ได้พัฒนาขึ้นไปตามประสบการณ์ที่เธอได้เรียนรู้มากยิ่งขึ้นนั่นเอง

“พิงค์สุดา”มีการพัฒนาที่เน้นหนักในด้านการศึกษาและการพัฒนาตนเอง

ภาพของพิงค์สุดาที่เห็นได้อย่างโดดเด่นที่สุดคือ ความสนใจในแสวงหาความรู้ นอกเหนือไปจากความรู้ในระบบโรงเรียน และการรักการอ่านหนังสือ ในตอนแรกเธอไม่เคยได้อ่านหนังสือ เพราะครอบครัวเธอไม่ส่งเสริมให้รักการอ่าน และที่บ้านไม่มีหนังสือสักเล่มเลย จากคนที่ไม่รู้เรื่องราวแม้แต่ประวัติของกรุงเทพฯอย่างพิงค์สุดา ไม่รู้อะไรที่นอกเหนือไปจากเรื่องทั่วไป ที่ไม่เจาะลึก แต่ท้ายสุดพิงค์สุดาก็สามารถพัฒนาตนเองในการแสวงหาความรู้ ทั้งการอ่านหนังสือที่สามารถอ่านได้ทุกอย่าง การสอบถามผู้ที่เชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ จนเธอมีนิสัยรักการอ่าน และให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ ในตอนท้ายเรื่องเธอยังได้มีความคิดที่จะร่วมมือกับอาจารย์รวมในการสร้างห้องสมุดให้กับชุมชนชาวแพรงอีกด้วย

พิงค์สุดามีนิสัยรักการอ่าน ภายหลังจากได้ใช้ชีวิตอยู่กับอามาและเหล่าซือ เพราะเธอเห็นว่าการอ่านหนังสือนั้นทำให้เธอสามารถพัฒนาความคิดและสติปัญญาได้ดีขึ้น , รู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นในแต่ละสิ่งของโลกเพิ่มขึ้น , ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ , สร้างความเพลิดเพลินผ่อนคลายให้แก่เธอ รวมไปถึงทำให้เธอมีมุมมองที่กว้างไกลขึ้น ยิ่งเมื่อเธออ่านหนังสือมากเท่าใด เธอจะรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองน้อยลงเท่านั้น เพราะยิ่งอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นก็ทำให้เธอเห็นเรื่องราวแปลกใหม่เพิ่มขึ้นอยู่เสมอ เธอชอบอ่านหนังสือทุกประเภท ทั้งประวัติศาสตร์ รวมไปถึงนวนิยาย เพราะหนังสือทุกประเภทมีคุณค่าไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เมื่ออ่านนวนิยายจะได้ประโยชน์ (นิษฐา จันทปัญญาศิลป์ , 2541 : 16-7) ดังนี้

1. นวนิยายเป็นสื่อที่ให้ข่าวสารและข้อคิดแก่สื่อมวลชน
2. นวนิยายเป็นสื่อที่ก่อให้เกิดการพัฒนาสังคม
3. นวนิยายเป็นสื่อที่ปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรม
4. นวนิยายเป็นสื่อที่แสดงภาพสะท้อนของสังคม

การอ่านหนังสือเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอของพิงค์สุดานั้น จึงได้รับคุณค่าที่สำคัญซึ่งเกิดจากการอ่านหนังสือ คือ

1. คุณค่าทางศีลธรรมจรรยา
2. คุณค่าทางสติปัญญา
3. คุณค่าทางอารมณ์
4. คุณค่าทางวัฒนธรรม
5. คุณค่าทางประวัติศาสตร์
6. คุณค่าทางจินตนาการ
7. คุณค่าทางทักษะวิจารณ์

การได้รับประโยชน์จากการศึกษาหาความรู้และพัฒนาตนเองของพิงค์สุดานั้น จึงทำให้เธอพอใจที่จะศึกษาหาความรู้ต่อไปได้เรื่อยๆ และให้ความสำคัญต่อสิ่งนี้ เพราะเมื่อได้รู้เรื่องราวใดๆก็ตาม จะเพิ่มพูนสติปัญญาให้แก่เธอเสมอ และเธออาจจะต้องการชดเชยเวลาในวัยเด็กที่เสียไป เพราะมุมมองของโลกในตอนนั้นมีแค่บ้านและโรงเรียนเท่านั้น ขาดผู้อบรมชี้แนะแนวทางที่เหมาะสมให้ เมื่อโตขึ้นเธอจึงพยายามดักดวงความรู้ไว้ให้มากที่สุดก็เป็นได้

ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิดที่สำคัญซึ่งถือเป็นแนวคิดที่ปรากฏในภาพรวมของบทบาทสตรีที่ปรากฏในนวนิยายไทยจำนวน 5 เรื่อง ซึ่งพบแนวคิดหลัก ดังนี้

1. แนวคิดด้านการศึกษา

เป็นแนวคิดที่ปรากฏในนวนิยายทั้ง 5 เรื่อง จะเห็นได้ว่าตัวละครเอกหญิงทั้งหมดมีระดับการศึกษาสูง คือ ระดับปริญญาตรีขึ้นไป โดยสามารถแบ่งการศึกษา เป็น 2 ระบบ คือ

1.1 การศึกษาในระบบ

ส่วนที่เป็นการศึกษาในระบบนี้อย่างเด่นชัดที่สุด คือ “คล้ายเดือน” ที่ได้รับการปลูกฝังมาจากครอบครัวและคนรอบข้างถึงความสำคัญของการเรียนหนังสือ เพราะเห็นว่าการศึกษามีผลต่อการเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงาน การพัฒนาตนเอง และยังส่งผลให้สถานภาพทางด้านต่างๆดี

ขึ้น เช่น เศรษฐกิจ , สังคม ฯลฯ "ดวงลดา" ได้รับการส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของการเรียนหนังสือเช่นกัน จนเธอจบปริญญาโทได้คะแนนอันดับหนึ่ง เกียรติประวัตินี้เองที่ทำให้เธอได้รับการทาบทามเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย และมีสิทธิ์ได้รับทุนจากมหาวิทยาลัยไปเรียนต่อปริญญาเอกเป็นที่ชื่นชมของทุกคนที่ได้รู้ประวัติของเธอ

1.2 การศึกษานอกระบบ

"พิงค์สุดา" คือภาพที่เห็นได้อย่างชัดเจนในการใฝ่หาความรู้นอกระบบ เธอต้องการอ่านหนังสือให้เยอะที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะรู้ดีว่ามีเกร็ดความรู้มากมายนอกจากตำราเรียนที่เธอยังรู้ไม่หมด พิงค์สุดาร์กในการอ่านหนังสือ เธอต้องการอ่านหนังสือทุกประเภท เช่น นวนิยาย , พงศาวดาร , หนังสือแปล , ประวัติศาสตร์ ฯลฯ เพราะถือว่าการอ่านหนังสือเป็นการเปิดโลกทัศน์ และมุมมองใหม่ๆ ให้แก่ชีวิต

การที่ผู้เขียนได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาผ่านตัวละครหลักสตรีนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นการนำเสนอมุมมองและค่านิยมที่ถือเป็นบทบาทสำหรับสตรียุคใหม่ เพราะจากเดิมที่ภาพพจน์ของสตรีปรากฏอยู่ในนวนิยายหรือวรรณคดีเป็นเพียงช่างเท้าหลัง เป็นกุลสตรีที่เพียบพร้อม มีหน้าที่สร้างความจรรโลงใจแก่ผู้อ่านเท่านั้น ดังที่เสาวภา เจริญขวัญ (ศิริรัตน์ ทวีเลิศนิธิ , 2538 : 22) ได้กล่าวว่า "นางในวรรณคดีของกวีไทยนั้น...แต่ไม่ได้รับการยกย่องเชิดชูเลย โดยเฉพาะในด้านสติปัญญา..."

มุมมองที่ให้ความสำคัญต่อการศึกษาของผู้เขียนนั้นบ่งชี้ให้เห็นว่าบทบาทของสตรีมีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะ อิทธิพลของนวนิยายในการสะท้อนภาพสังคม นวนิยายเป็นภาพสะท้อนประสบการณ์ของผู้เขียน และเหตุการณ์ส่วนหนึ่งของสังคม นักเขียนบางคนที่มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอย่างมาก จะหยิบยกเหตุการณ์ทั่วไปที่เกิดขึ้นในสังคม ค่านิยม ความรู้สึก ความปรารถนาของคนในสังคม ตลอดจนอุดมการณ์ของเขามาเป็นเนื้อหาในนวนิยาย

และการศึกษาเป็นพื้นฐานหลักของการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆตามมา เช่น การประกอบอาชีพ , บทบาทที่เปลี่ยนแปลงไป จึงถือผู้เขียนนั้นต้องการให้สตรีมีความรู้ เพราะการมีการศึกษา

และมีความรู้ที่นั่น จะสามารถพึ่งพาตนเองได้ ไม่ต้องง้อบุรุษ ซึ่งถือเป็นบทบาทใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

2. แนวคิดด้านการพัฒนาตนเอง

การที่สตรีสามารถพัฒนาศักยภาพที่มีได้เต็มที่ ตามความถนัดและตามความพอใจของตน เป็นคำจำกัดความของ "แนวทางการพัฒนาสตรี" ซึ่งแนวทางที่จะพัฒนา ดังนี้

1. ศักยภาพของสตรีในการใช้ชีวิตในชุมชนมากขึ้น และแยกตัวอยู่ในบ้านน้อยลง
2. ศักยภาพของสตรีที่จะทำงานสร้างสรรค์ แทนที่จะเป็นงานจำเจและแปลกแยก
3. ศักยภาพของสตรีที่จะมีจิตสำนึกแบบวิเคราะห์วิจารณ์มากกว่าจะมีจิตสำนึกที่ถูก

มอมเมาหรือครอบงำ

4. ศักยภาพที่จะใช้ชีวิตเพศที่สมบูรณ์ (ภัสสร ลิมานนท์, 2544 : 39)

"พันไมล์" ระหว่างที่โดนจับเป็นเชลยอยู่ที่รัฐลา เอมิได้อยู่เฉยๆ แต่มักจะไปเรียนรู้วิชาการแพทย์กับหมอชาลี เพราะถือว่าได้เป็นการเรียนรู้ด้วยของจริง นอกจากนี้ เธอยังชอบเข้าป่าไปสอนหนังสือภาษาอังกฤษให้แก่เด็กๆ เธอใช้เวลาทุกวันอย่างมีค่าและมีความสุขตลอดเวลาที่อยู่ ที่รัฐลา "ฟิงส์สุดา" เธอมักหาเวลาว่างในการอ่านหนังสือ หรือไปเที่ยวชมโบราณสถานต่างๆ เพื่อเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของที่แห่งนั้นให้มากที่สุด เพราะรู้ดีว่าการอ่านหนังสือช่วยเปิดโลกทัศน์และมุมมองใหม่ๆ ให้แก่ตน ทำให้มีความคิดที่กว้างขวาง "คล้ายเดือน" เลือกที่จะทำงานที่มูลนิธิเพราะรู้สึกตัวเองยังมีความหมายต่อคนอื่น และสามารถช่วยคนอื่นได้ จึงรักงานนี้มาก และรู้ดีว่าไม่เหมาะกับงานธุรกิจ

การพัฒนาตนเองของสตรีที่ผู้เขียนได้ให้ความสำคัญนั้น เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่า สภาพสังคมไทยยังมีความเหลื่อมล้ำระหว่างเพศอยู่ การกำหนดให้สตรีมีบทบาทอยู่เพียงแค่การปรนนิบัติสามีและดูแลลูกนั้น ทำให้สตรีมิได้รู้ถึงศักยภาพที่แท้จริงของตนเองว่ามีมากน้อยสักเพียงใด จนเมื่อสตรีได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ นั้นอย่างเต็มที่แล้วนั้น อาจจะ

พบว่าตนเองมีความสามารถที่ไม่แตกต่างไปจากบุรุษก็เป็นได้ จึงถือได้ว่า การชูประเด็นหรือแนวคิดด้านการพัฒนาตนเองนั้น เป็นเครื่องมือที่จะส่งเสริมให้สตรีได้รู้จักความสามารถของตนเองอย่างแท้จริง สตรีไม่ควรที่ถูกจำกัดอยู่ในขอบเขตที่สังคมกำหนดเท่านั้น แต่สตรีควรมีอิสระเต็มที่ในการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ไม่แพ้บุรุษเช่นกัน

3.แนวคิดด้านเสรีภาพในการดำเนินชีวิต

เสรีภาพ (Liberty) หมายถึง สถานภาพของบุคคลที่ไม่ขึ้นอยู่กับบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือหมายถึง อำนาจที่จะกระทำการโดยไม่อยู่ภายใต้การข่มขู่ของผู้ใด หรือหมายถึง อำนาจของบุคคลที่จะกระทำ หรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย กล่าวโดยสรุปเสรีภาพ ก็คือ ความมีอิสระที่จะกระทำการ หรือ งดเว้นการกระทำใดๆ

ตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ในมาตรา 28 วรรค 2 ว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้สามารถยกบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาล หรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้” ซึ่งเท่ากับเป็นหลักประกันการใช้สิทธิทางศาล ทำให้สิทธิเสรีภาพทั้งหลายที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ปรากฏเป็นจริงได้ บทบัญญัติดังกล่าวถือได้ว่าเป็นหัวใจของสิทธิเสรีภาพทั้งปวง

นวนิยายที่เด่นชัดกับแนวคิดนี้ที่สุด คือ ดอกไม้ในป่าหนาว สำหรับ “ดวงลดดา” ผู้ที่สามารถเลือกวิถีทางดำเนินชีวิตตามแนวทางที่ต้องการโดยที่มั่นใจว่าจะสามารถนำอนาคตที่ดีมาให้ได้เช่นกัน โดยการเลือกวิถีทางการดำเนินชีวิตนั้น อยู่บนพื้นฐานแห่งความพอดี และพอเพียง ที่มีแต่จะนำมาซึ่งความสุข “พันไมล์” เมื่อครั้งที่โดนจับเป็นเชลยช่วงแรก ก็อ้างคำว่า “เสรีภาพ” ขึ้นมาเพื่อให้นาคิมปล่อยเธอเป็นอิสระ เพราะถือว่าการละเมิดเสรีภาพของเธอ ไม่ว่าจะทำอะไรต้องมีคนมาคอยควบคุม พันไมล์ยึดอัดเพราะขาดความเป็นส่วนตัว

การชูประเด็นด้านเสรีภาพในการดำเนินชีวิตนั้น อาจเป็นเพราะสภาพการเลี้ยงดูของครอบครัวในสังคมไทย ยังมีการเลือกเส้นทางให้แก่ลูกสาวอีกเป็นจำนวนมาก เช่น การขายลูกสาว

ไปเป็นโสเภณี เพื่อแลกกับเงินเพียงน้อยนิด , การเลี้ยงดูของพ่อแม่ส่วนใหญ่ที่มักจะพอใจที่เห็นลูกสาวอยู่ในโอวาท และเรียบร้อย ผิดกับลูกชายที่มีอิสระเสรีมากกว่า รวมไปถึงค่านิยมในสังคมตั้งแต่อดีตที่มองว่าสตรีเกิดมาเพื่อปรนนิบัติสามีและเป็นแม่ของลูกเท่านั้น และก็ไม่มีสิทธิ์แม้แต่จะเลือกคู่ครองเองด้วยซ้ำ จึงถือว่าที่ผ่านมาสตรียังถูกลดทอนเสรีภาพและอิสระในการดำเนินชีวิตอยู่นั่นเอง โดยการชูประเด็นด้านแนวคิดนี้ย่อมเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้สตรีเห็นความสำคัญของตนเองและดำเนินชีวิตไปตามบทบาทของตนในแบบที่ควรจะเป็น มิใช่ต้องอยู่ภายใต้การบังคับของใคร

4.แนวคิดด้านทักษะการประกอบอาชีพ

“พັນไมล์” เป็นนักศึกษาแพทย์ ปี 5 ระหว่างโดนจับเป็นเชลย ก็ได้ทำหน้าที่ของแพทย์จริงๆ ผ่าตัดคนเจ็บและผู้ป่วยจากสงคราม “ดวงลดดา” จบปริญญาโท คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสามารถเข้าทำงานในตำแหน่งอาจารย์มหาวิทยาลัยได้โดยไม่ต้องเหนื่อยหางาน เพราะได้รับการทาบทามตั้งแต่เพิ่งเรียนจบ “พิงค์สุดา” จบปริญญาตรีจากเชียงใหม่ เมื่อกลับมากรุงเทพฯ ก็สามารถช่วยบริหารกิจการงานของครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ “โมพี” เมื่อเรียนจบปริญญาตรี ก็เลือกทำงานเป็นพัฒนากรอยู่ต่างจังหวัดแทนที่จะเข้าทำงานในกรม เพราะเธอเป็นคนมีอุดมการณ์ และเลือกที่จะทำตามความฝันและความมุ่งมั่นของเธอ

จะเห็นได้ว่าทุกอาชีพมีความสำคัญเสมอกัน และสามารถทำรายได้ให้แก่สตรีได้หากว่า สตรีนั้นมีความตั้งใจจริงที่จะประกอบอาชีพนั้น “คล้ายเดือน” ภูมิใจที่ได้ทำงานที่มูลนิธิช่วยเหลือสตรีที่ถูกทารุณกรรม ถึงแม้จะได้ค่าตอบแทนน้อยกว่างานธุรกิจ แต่เธอก็เลือกที่จะยึดอาชีพนี้ และภูมิใจกับอาชีพที่สามารถช่วยเหลือผู้อื่น โดยเฉพาะสตรีได้อีกมาก “ดวงลดดา” ทำಯสุดเลือกที่จะทำงานแปลหนังสือ แทนการเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย ถึงแม้งานแปลหนังสือจะได้รับค่าตอบแทนน้อย แต่เธอก็สามารถจัดสรรค่าใช้จ่ายได้อย่างไม่เดือดร้อน

นอกจากนี้ สตรียังมีความรู้ความสามารถที่จะทำงานได้ทัดเทียมบุรุษจนเป็นที่ยอมรับ “ก้านันไก่อโด่ง” ยอมรับในความสามารถของ “โมพี” ว่าเก่งไม่แพ้ใคร และไม่สามารถทำงานได้ หากขาดเธอ “พิงค์สุดา” สามารถจัดการปัญหายุ่งยากของกิจการของครอบครัวเธอได้ จนได้รับคำชมจากบิดา

การยกประเด็นด้านแนวคิดการประกอบอาชีพขึ้นมา นั้น อาจเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นถึงการไม่ได้รับความเป็นธรรมในสังคมของสตรีในด้านการทำงานก็เป็นได้ เพราะปัจจุบันจะพบว่ายังมี ความเหลื่อมล้ำในด้านการทำงานอยู่ เช่น การพิจารณารับเข้าทำงาน อาจมองว่าบุรุษสามารถ ulyงานที่หนักได้ดีกว่าในบางสายงาน ซึ่งทำให้ความแตกต่างระหว่างเพศเป็นสิ่งที่ลดโอกาสของ สตรีลง เพราะงานบางอย่าง สังคมจะให้ความเชื่อถือต่อบุรุษมากกว่า เช่น วิศวกร ทั้งๆที่ในความ จริงแล้ว สตรีก็ได้มีความสามารถน้อยไปกว่าบุรุษเลย หากสตรีได้รับโอกาสที่จะแสดงผลงานและ พัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่

5.แนวคิดด้านการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม

ภาพของแนวคิดด้านสังคมผ่านตัวละครเอกหญิงที่เด่นชัดที่สุด คือ การช่วยเหลือและ เสียสละเพื่อสังคมหรือชุมชน

“คล้ายเดือน” มีความตั้งใจที่จะช่วยเหลือหญิงสาวที่เคราะห์ร้าย โดนทารุณกรรมทางเพศ อย่างไม่เห็นแก่ความลำบาก และภูมิใจที่ได้ทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เพราะมั่นใจว่าตนเองเข้าใจ ความรู้สึกของผู้ที่เป็นเหยื่อได้ดี และจะสามารถทำอาชีพนี้ให้ดีที่สุดได้ “พับไมล์” ถึงแม้จะโดนจับ เป็นชเลย แต่เมื่อเวลาผ่านไป กลับมีความผูกพันกับคนชาวชลา เมื่อได้ยินว่าเกิดสงคราม ก็จะเป็น ห่วงเป็นโยชาวบ้านอย่างไม่รู้ตัว และคอยรักษาพยาบาลทหาร , คนเจ็บ , ชาวบ้าน ที่เป็นเหยื่อของ สงคราม จนตัวเองล้มป่วย “โมพี” เลือกที่จะเป็นพัฒนากรในชนบท แทนที่จะนั่งทำงานสบายๆใน กรม เพราะผูกพันกับชุมชน และชาวบ้าน เธอได้ทุ่มเทและเสียสละในการพัฒนาชุมชนบางล้ม เบี้ยวให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น “พิงค์สุดา” ผูกพันกับแพรงภูธรอย่างมากหลังจากที่ได้รู้ว่าแม่ของ เธอเกิดที่นั่น เธอจึงตั้งใจแน่วแน่ที่จะพัฒนาแพรงภูธรให้ดีขึ้น โดยไม่ทำลายประวัติศาสตร์อัน เก่าแก่ของแพรง แต่จะพัฒนาเชิงอนุรักษ์ เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมของแพรงให้คงอยู่ต่อไป

จะเห็นได้ว่าหากตัวละครเอกหญิงในนวนิยายไทยที่ศึกษาสามารถที่จะช่วยเหลือสังคมหรือ ชุมชนในเวลานั้นได้ เธอก็จะเต็มใจที่จะรับทำทันที โดยไม่ต้องมานั่งคิดเรื่องผลประโยชน์หรือ ค่าตอบแทนใดๆเลย

จะเห็นได้ว่า ปัจจุบันการให้คุณค่าของความเป็นผู้นำนั้น คือ บุรุษ และมองว่าสตรีไม่สามารถที่จะเป็นผู้นำและแก้ปัญหาพัฒนาสังคมได้ เพราะสตรียังขาดความเด็ดขาดและเด็ดเดี่ยว ในการตัดสินใจอยู่ ซึ่งผู้เขียนนวนิยายได้รู้ประเด็นนี้ขึ้นมา จึงเห็นว่า สตรีก็มีความสามารถในการตัดสินใจที่เด็ดขาดไม่แพ้บุรุษเช่นกัน เช่น พันไมล์ รีบเข้ามารักษาพยาบาลคนเจ็บทันทีที่เกิดสงคราม อย่างไม่กลัวความตายและไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย หรือ โมพีที่เสนอความคิดในการจัดการแก้ปัญหาของชาวบ้านได้อย่างดีเยี่ยม จนกำนันโกโด้งเชื่อถือในฝีมือ

ข้อคิดที่ได้รับจากนวนิยาย

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีที่ปรากฏในนวนิยายไทย ทั้ง 5 เรื่อง คือ เรื่องมณี รั้ว เรื่องเสราดาร์ล เรื่องดอกไม้ในป่าหนาว เรื่องแผ่นดินหัวใจ และเรื่องอยู่เย็น...เป็นสุข มีข้อสังเกตประการหนึ่งว่า ตัวละครเอกหญิงแต่ละคนก็มีทั้งจุดเด่นและจุดด้อย ด้านดีและด้านเสีย ในเนื้อหาก็มียุทธศาสตร์แห่งความสำเร็จ ความผิดพลาด ความท้อแท้ และความพยายาม จึงทำให้ตัวละครเอกหญิงเหล่านี้ไม่แตกต่างจากคนทั่วไปที่ย่อมจะเคยผ่านอุปสรรคหรือปัญหา และหาทางแก้ไขเพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ต่อไปเช่นเดียวกัน

ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อคิดที่ได้รับจากนวนิยายที่ได้ศึกษา อาจสรุปได้ ดังนี้

ความสำคัญของการศึกษา

- เมื่อมีโอกาสที่จะเรียนหนังสือ ก็ควรที่จะทำให้เต็มที่ที่สุด และจากนั้นความสำเร็จก็จะเข้ามาหาเรา ทั้งหน้าที่การงาน อนาคต ฯลฯ
- นิสัยรักการอ่านเป็นสิ่งที่ดีควรกระทำ การแสวงหาความรู้จากนอกรั้วโรงเรียน จะทำให้เปิดโลกกว้าง ความคิดอ่านกว้างขวาง และเปิดมุมมองใหม่ๆที่มีประโยชน์แก่เรา

หลักการอยู่ร่วมกับคนอื่น

-เมื่อเราอยู่ในสถานการณ์ที่พอจะช่วยเหลือผู้อื่นได้ เราควรจะต้องตั้งใจที่จะช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ถึงแม้จะไม่ได้ผลประโยชน์อะไรก็ตาม อย่างน้อยที่สุด ก็เพื่อความภูมิใจของเราเองว่าชีวิตเรายังมีคุณค่าที่จะทำประโยชน์ให้อีกหลายๆคน

- หัดที่จะรักคนอื่นให้เป็น รู้จักแบ่งปัน และช่วยเหลือกันอย่างจริงจัง จะทำให้เห็นความงดงามของโลกนี้ อย่ามัวแต่รักตัวเองจนเกินความพอดี กลายเป็นความเห็นแก่ตัวจนไม่สามารถเข้ากับใครได้

หลักในการดำเนินชีวิต

-เราควรจะต้องรู้จักตนเองอย่างแท้จริง รู้ความต้องการของตนเอง และเลือกเส้นทางการดำเนินชีวิตที่เรากำหนด โดยที่จะต้องมั่นใจว่าเส้นทางนั้นเป็นเส้นทางที่ดี อย่าให้ใครมามีอิทธิพลเหนือเรา ในการกำหนดชีวิตของเราเอง

-ใช้ชีวิตอยู่บนพื้นฐานแห่งความพอดีและพอเพียง ชีวิตถึงจะมีความสุข ถ้าทะเยอทะยานมากเกินไป ถึงแม้จะประสบความสำเร็จ ก็จะไม่มีความสุขไม่ได้ เนื่องจากไม่รู้จักคำว่า "พอ" ต้องเอาชนะอยู่รำไป

-อย่าตัดสินอะไรโดยที่เรายังไม่รู้จักเรื่องนั้นดีพอ เพราะถ้าไม่อย่างนั้นจะทำให้การตัดสินใจผิดพลาดลงไป อย่าด่วนสรุปหรือตัดสินว่าสิ่งนั้นดี หรือ เลว หากยังไม่เข้าใจเหตุผลของมันอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้เขียนนวนิยายต่างก็ได้สอดแทรกเนื้อหาที่มีคุณค่าและสาระเกี่ยวกับการพัฒนาสตรีลงในนวนิยายของตนทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสตรี จึงไม่ควรละเลยนักเขียน และให้ความสำคัญในการทำความเข้าใจเรื่องการพัฒนาสตรี เพื่อให้ นักเขียนได้มีส่วนในการเผยแพร่แนวคิดนี้ เพราะนักเขียนก็ได้จัดว่าเขียนนวนิยายเพื่อการส่งสารอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถจูงใจหรือเปลี่ยนทัศนคติให้ผู้อ่านได้คล้อยตามได้

2. กลุ่มผู้อ่านนวนิยายส่วนใหญ่เป็นสตรี จึงทำให้เข้าใจถึงเนื้อหาของตัวละครที่เกี่ยวกับการพัฒนาสตรีได้เร็ว ส่วนนักเขียนสตรีก็สามารถถ่ายทอดอารมณ์ของตัวละครสตรีออกมาในเนื้อหาได้ง่ายและละเอียดขึ้น ดังนั้น หากต้องการส่งสารที่จะสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายและเร็ว ควรจะกำหนดให้ตัวละครเอกที่จะถ่ายทอดความคิดและอารมณ์ เป็นเพศเดียวกับผู้เขียนและผู้อ่าน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ไม่ได้มีการสำรวจความคิดเห็นทัศนคติหรือความคล้อยตามของผู้อ่าน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการทำวิจัยโดยใช้วิธีวิเคราะห์ผู้รับสารด้วย เพื่อจะได้ทราบว่าการส่งสารของนักเขียนนั้นสามารถสื่อให้ผู้อ่านรับรู้ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และจะให้เห็นมุมมองของผู้อ่านที่กว้างขึ้นจากผลการวิจัยครั้งนี้

2. ควรจะมีการทำวิจัย ซึ่งมีแนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาตัวละครในนวนิยายไทย ในด้านอื่นๆ ที่นอกเหนือจากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสตรี เพื่อให้ครอบคลุมการพัฒนาในด้านต่างๆ ของนวนิยายไทย